ఉషో యాన

ఆసలే వేసవి కాలం!

అందులోను మిట్ట మధ్యాహ్నం!!

తారు రోడ్డు అట్లు పెనంలా ఆవిర్లు కక్కుతూంది. వీథంతా నిర్మానుష్యంగా ఉంది. కాని, కాంపౌండు గోడ మీదికి ఎగిరిన జామ చెట్టు నీడలో చెవి తెగిన, కుక్క పిల్ల ఒకటి నాలుక జాపి వగరుస్తూ, ఆశగా చెత్తకుండీ వైపు చూస్తూంది. చెత్తా చెదారంతో నిండి, మచ్చుకి ఒక్క విస్తరాకైనా లేని చెత్త కుండీ పిచ్చి మొద్దులా నవ్వుతూ ంది.

గడుసుతనం నేర్చిన పెద్ద కుక్క ఒకటి పెరటి గోడ గెంతింది.

* * *

భుక్తాయాసం తీర్చుకుంటూ వరండాలో పట్టెమంచం మీద కూర్చున్నారు వరదాచార్యులుంగారు.

తీర్చి దిద్దిన పట్టె నామాలు, గోష్పాదమంత పిలక, తెలుగు పండితుడుగా పదహారు సంవత్సరాల అనుభవం, ఆప్పైన అందమైన కూతురు రంగనాయకి మరొక నలుగురు సంతానం, ఆందం తక్కువైనా ఓపిక ఎక్కువున్న భార్య చూడామణి — ఇవన్నీ ఆయన ఆస్తి, లేదా గర్వకారణాలు అనుకుంటే...

అంత మున్నప్పటికి పెళ్లి సంబంధాలు కుదరకపోవడం, మెట్రిక్ మంచి మార్కులతో పాసైనా కాలేజీలో చదివించలేక ఊరుకోవడం వగైరా వగైరాలు — ఆయనకి అప్పులు, లేదా రెడ్ మార్కులు!

వారం రోజుల క్రితం తప్పిపోయిన సంబంధం గురించి ఆలోచిస్తూ, భుక్తాయాసం ఒక పక్క, విచారం ఒక పక్క చుట్టుకుని, "అమ్మా, రంగా! కాసిన్ని మంచినీళ్లు తీసుకురా, తల్లీ" అని ఇంట్లోకి కేక వేశారు వరదాచార్యులుగారు.

వంటింట్లో తల్లి పక్కను కూర్చుని, ఆవిడ భోజనం చేస్తుంటే కావలసినవి వడ్డిస్తూ, [illegible] రంగనాయకి తండ్రి పిలుపు విని, "వస్తున్నా, నాన్నా" అని లేచింది.

నిజానికి రంగనాయకి సంబంధాలు తిరిగి పోతున్నందుకు బాధపడటం లేదు; పైగా సంతోషిస్తూంది! ఆ పిల్ల మనసు మరొకరికి ఇచ్చేసుకుంది. సమయం, సందర్భం కలిసి రావాలనీ, అప్పుడు తండ్రికి, తల్లికి చెప్పాలనీ, ఈ లోపులో ఏ సంబంధం కుదరకూడదనీ ఎంతగానో భగవంతుణ్ణి కోరుకుంటూంది. గ్లాసుడు చల్లటి నీళ్లు తీసుకుని వెళుతూంది రంగనాయకి వీథి వరండాలోకి. మధ్య గదిలో చాపల మీద పడి దొర్లుతున్న చెల్లాయిని, తమ్ముళ్లని "పడుకోండర్రా" అని కోప్పడి తండ్రికి గ్లాసు అందించింది.

సరిగా అప్పుడే గోడ గెంతింది కుక్క!

* * *

మీనాక్షమ్మ వంటింట్లో పని చేసుకుంటూంది. కాని, ఆవిడ దృష్టి అంతా వీథి వరండాలో కూర్చున్న వరదాచార్యులు గారి మీద కేంద్రీకృతమై ఉంది.

రెండు వాటాలకీ ఉమ్మడివరండా అది!

వరదాచార్యులుగారు వరండాలో కూర్చున్నప్పుడల్లా పక్కవాటా మీనాక్షమ్మకి ఒళ్లు మండిపోయి, ఆ తరవాత అది చల్లార్చుకునేందుకు నానా తంటాలు పడుతుంది. భర్త శివశంకర శాస్త్రి మధ్య గదిలో నిద్రపోతున్నారు. ఒక్క సెలవు రోజున తప్ప మిగతా రోజుల్లో ఆయనకి ఫైలు కట్టలు, రాబోయే [illegible] ఇంక్రిమెంట్లు తప్ప మరొక గొడవ అక్కర్లేదు. సెలవు రోజు మాత్రం హాయిగా ఆదమరిచి నిద్రపోతాడు.

అదే నచ్చదు మీనాక్షమ్మకి!

ఆ సెలవురోజైనా ఇంటి గొడవలు పట్టించుకోరేం ఖర్మ! అని వాపోతూ ఉంటుంది. ఆవిడ దృష్టిలో 'ఇంటి గొడవలు' అంటే — పెరట్లో చూడ మణెమ్మ గొంతు వినిపించినా 'ముఖం' కనిపించకుండా అడ్డు కట్టిన తడిక ఊడిపోతూంది కనక మళ్లీ గట్టిగా కట్టడం, మధ్య గదిలో తలుపు సందుల్లోనుంచి చూసుకోకుండా అతికించిన కాగితాలు చిరిగిపోతున్నప్పుడల్లా మళ్లీ దళసరి కాగితాలు అంటించడం, ఉమ్మడి వరండాలో వరదాచార్యులుగారు కాని, ఆయన కుటుంబ సభ్యులు కాని కూర్చుంటే — ఆ హక్కు తమకు కూడా ఉన్నట్లు బుజావు చేయడం, గేటు పక్క జామచెట్టు కాయలు, పిందెలతో సహా చెరి సగం పంచుకోవడం, ఇరువైపు సందుల్లో ఇంటి వాళ్లు వేసిన ముద్ద మందారం, నందివర్ధన, మల్లి, పారిజాతాలు వంతుల వారీగా కోసుకోవడం—ఇత్యాదివన్నీ అతి శ్రద్ధగా చేయమంటుంది మీనాక్షమ్మ.

శివశంకర శాస్త్రిగారికి చిరాకు!

'అద్దె కొంపలో [illegible] హక్కులు ఏమిటే' అని విసుక్కుంటారు. 'అంతగా అయితే మన గోపాలానికి ఉద్యోగం దొరకనీ. మనం వేరే పెద్ద ఇల్లు తీసుకుందాము' అంటారు.

"గోపాలం బి. ఎ., టైప్ అండ్ షార్ట్ హాండ్. . .' మీనాక్షమ్మ గారి పెద్ద కొడుకు. కొన్ని నెలలుగా ఉద్యోగాన్వేషణలో చెప్పులు అరిగేలాగ తిరుగుతూనే ఉన్నాడు.

ఆ రోజు కూడా అతను అందమైన క్రాపును మరింత అందంగా దువ్వుకుని, అరిగిపోయిన చెప్పుల్ని కుట్టించుకుని, పన్నెండవ సారి ఇంటర్వ్యూకి వెళ్లాడు, పట్టు వదలని విక్రమార్కుణ్ణి గుర్తు చేసుకుంటూ.

ఈ సారి ఎలాగైనా ఉద్యోగం వచ్చేస్తుందనీ, అప్పుడు తాము పెద్ద ఇంట్లో హాయిగా ఒక్కళ్లే—మరొకళ్ల పొత్తు లేకుండా—ఉండవచ్చుననీ మీనాక్షమ్మ వంటింట్లో పని చేసుకుంటూ కలలు కంటూంది. ఆ సమయంలో వరదాచార్యులుగారు వరండాలో 'తన స్వంత ఇల్లులా? !' మంచం వాల్చుకుని కూర్చోవడం మీనాక్షమ్మకి నిలువెల్లా దహించుకు పోతూంది. ఆ పిలక పట్టుకుని పీకి పారేయాలన్నంత కోపం వచ్చింది. కానీ, ఆ కోపం తీరే విధానం తెలియటం లేదు.

అదిగో, సరిగా ఆ సమయంలో పెరటి గోడ గెంతి వస్తున్న కుక్క కనిపించింది. మీనాక్షమ్మ బుర్రలో మెరుపు మెరిసింది!

* * *

రంగనాయకి అందించిన నీళ్ల గ్లాసు పట్టుకుని, కూతుర్ని ఒకసారి [illegible] చూసి, 'పిచ్చితల్లీ! నీ అంద చందాలు ఎందుకూ పనికిరాకుండా పోతున్నాయి గదా? చదువు చెప్పించలేక, పెళ్లీ చేయలేక పిల్లని ఎలా ఎదగబెట్టేస్తున్నానో?' అనుకుని బాధగా నిట్టూర్చుకుని గ్లాసు పైకి ఎత్తి తాగబోతున్నారు. తండ్రిని జాలిగా చూసింది రంగనాయకి.

'పిచ్చినాన్నా! ఎందుకు బాధపడతావూ! ఈ ఇరవై ఏళ్ల రంగ మనస్సులో ఏముందో నీకు తెలియదు కదా? ఒక వార్త కోసం ఎదురు చూస్తున్నాను, నాన్నా! ఆ వార్త అందగానే నీ బాధ తీరిపోయేలా చేస్తాను, నాన్నా? !' అనుకుంది.

"ఛీ! [illegible] కుక్క ఇంట్లోకి జొరబడతావుటే! ఇదేం నీ స్వంత [illegible]కున్నావా? మేమే అద్దె కున్నామే?! అయినా, చూస్తూ చూస్తూ ఊరుకుంటారా మనుష్యులు? పాడుబుద్ధులు. తమ ఇంట్లోకి దూరకపోతే చాలనుకోవడమే? కుక్క ఇంట్లోకి వస్తూంటే కాస్త కొట్ట కూడదూ? అక్కడే ఉండి కూడా పట్టనట్టు ఊరుకోవడం — ఛీ పాడు బుద్ధులు..." జోరు జోరుగా మాటలతోపాటు బయటికి కుక్క పరుగెత్తుకు రావడం, రయ్‌మని ఝాళ్ల కర్ర దూసుకు రావడం రెప్పపాటులో జరిగింది. ఆ కర్ర వెంట్రుకవాసిలో వరదాచార్యులుగారి తలకి తగలకుండా తప్పిపోయింది. ఎత్తిన మంచినీళ్ల గ్లాసు ఎత్తినట్టే ఉంచేసి, నీళ్లు చింది మీద పడ్డా గమనించనంత నిర్ఘాంత పోయారు ఆయన.

[illegible] మీనాక్షమ్మ తలుపేసు [illegible]కుని, "అమ్మా, రంగా! [illegible] విలాగా వీథిలోనుండే వచ్చిందా? [illegible] గమనించనే లేదమ్మా. చూస్తే [illegible]టానా? అంత పాడు బుద్ధి [illegible]ంటా యమ్మా?" అని ఆయన [illegible] ముఖం లోకి చూస్తూ అడి[illegible].

"[illegible] ఊరుకోండి, నాన్నా, ఆవిడ [illegible] లెండి! కుక్కల్ని రానిచ్చే [illegible] ఉందో తెలుస్తూనే ఉంది. [illegible] చూసి ఓర్వలేని వాళ్లకి [illegible] దొరికితే చాలు!" అంటూ [illegible] పక్క పడ్డ కర్రను తీసుకుని [illegible] వ్యానే ఇంకా ఒదిగి నిలుచున్న [illegible] మీదికి విసిరి కొట్టింది.

మొదటిసారి దెబ్బ తప్పించుకున్నప్పటికి రంగనాయకి విసిరిన దెబ్బ తప్పించుకోలేక 'కుంయ్' మని గేటు వైపు పరుగెత్తింది కుక్క.

భళ్లున తలుపులు తెరుచుకుని మీనాక్షమ్మ బయటికి వచ్చింది.

"అయ్యో, పిచ్చి ముండా! ఎంత దెబ్బ తిన్నావే!" అంటూ వరండా దిగి కర్ర తీసుకుని వచ్చి తలుపులు వేసుకోబోయింది.

రంగనాయకి ఫక్కున నవ్వబోయి ఆగింది.

గేట్లోనుంచి సైకిల్ నడిపించుకుంటూ గోపాలం వస్తున్నాడు.

చెమట కారుతున్న ముఖం, ఎర్రగా కందిపోయిన చెంపలు, అలిసిపోయిన కళ్లు — నీరసంగా సైకిల్ నడిపిస్తూ వస్తున్న గోపాలాన్ని ఒక క్షణం దీక్షగా చూసి, ఈ రోజు ఇంటర్వ్యూ పండా, కాయా తేల్చుకోలేక, మంచినీళ్ల గ్లాసు తీసుకుని పోదామని చూసి, తండ్రి ఇంకా తాగక

తుషార ఎండమావులు

వేముల శకుంతల

[illegible]ం అలసటగా సైకిల్ ఇంట్లోకి [illegible]వే మీనాక్షమ్మ దభీమని [illegible] వేసుకుంది, వరదాచార్యులుగారి [illegible]రగా చూస్తూ. ఆయన పిలకని [illegible] తడుముకుని, కుడిచేతిలో [illegible] ఎత్తి గటగట త్రాగి లేచి [illegible]విడిచారు. చూడామణెమ్మ చేయి [illegible] ఆత్రంగా కూతుర్ని అడిగింది: "[illegible]మిటే గొడవ?"

"[illegible] ఏముంది? మామూలే! ఈ [illegible]తాం రోజు లైంది కదూ ఏ గొడ[illegible]ండా? అందుకని ఆవిడికి వేడి [illegible]ంది. అసలే ఎండాకాలం కదా?" [illegible]. చూడామణెమ్మ నిట్టూర్పు [illegible].

• * *

[illegible]లో సాయంత్రం పూల [illegible] నీళ్లు పోస్తోంది రంగనాయకి. చిరుగాలికి ముంగురులు తేలి తేలి ఆడుతున్నాయి. కుచ్చెళ్లు పైకి దోపింది. అడుగున తెల్లని లంగా, దాని తాలూకు జాలు అందంగా తొంగి చూస్తున్నాయి. అడుగున మడమలపైకి ఉన్న చీర అంచులు తడిసి, అడపాతడపా రంగనాయకి నడకకి బంధాలు వేస్తున్నాయి. చీర కొంగు నడుం చుట్టు తిప్పి బిగించింది. ఆ బిగింపులో మరి బిగుతుగా కనిపిస్తున్న ఒంపులు, నీరెండలో మెరుస్తున్న మెడలో [illegible] గొలుసు...

రంగనాయకిని ఓరగా చూస్తూ పంపు దగ్గర ముఖం కడుక్కునే ప్రయత్నంలో ఉన్న గోపాలం—'ఎంతకాలం [illegible]ను ఇలా దూరం నుంచే చూసి ఆనందించాలా?' అని చింతిస్తున్నాడు.

ఎర్ర ప్లాస్టిక్ [illegible] దగ్గరికి వచ్చింది రంగనాయకి.

సబ్బు నురుగు రెండు చేతుల నిండా పులుముకుంటూ, "చాలా బాగుంది!" అన్నాడు గోపాలం.

"ఏమిటి? ఆ సబ్బు నురుగా? లేకపోతే ఈ బక్కెటా?" అని చిన్నగా నవ్వింది.

పోవడంతేత మళ్లీ వచ్చి తీసుకు వెళ్లవచ్చు ననుకుని ఇంట్లోకి వెళ్లిపోయింది రంగనాయకి.

ఈ గొడవకి మెలకువ వచ్చిన శివ శంకర శాస్త్రిగారు "ఏమిటే గొడవ?" అని బయటికి వచ్చినా, గోపాలాన్ని చూడగానే ఇటుర్వ్యా సంగతి గుర్తు వచ్చి, "ఏమైందిరా" అంటూ అడిగారు.

గోపాలం నిటారుగా నిలబడి, "ఇందాక మీ అందం, ఇప్పుడు ఆ చిరునవ్వు!" అన్నాడు చిలిపిగా.

"అయితే, తీరిగ్గా ఆనందిస్తూ కూర్చోండి." చిరుకోపంగా అన్నది.

"అందుకేగా నా ఆరాటం! తీరిగ్గా కూర్చుని, ఎదురుగా కూర్చోబెట్టుకుని ఆనందించాలనే నా కోరికంతా! కాని ప్చ్! ఏదీ? మొన్న ఇంటర్వ్యూ సున్నచుట్టింది. మళ్లీ దేనికైనా ప్రయత్నం చేయాలి గదా? బై ది బై ... తమరి 'సంబంధం' కూడా తప్పిపోయిందిటగా? నిన్న రాత్రి అమ్మ మహా సంతోషంగా చెపుతుంటే నేనూ సంతోషించాను ... ప్చ్! పాపం, నాకు ఉద్యోగం దొరకనట్టే మీకూ సంబంధాలు తప్పిపోతున్నాయనీ ఆవిడ ఆనందం. తన కొడుక్కంటే ముందు మీకు పెళ్లి కుదిరిపోకూడదని ఆవిడ పంతం. కాని, మీకు పెళ్లే కనక స్థిర పడితే తన కొడుకు ఇక ఉద్యోగప్రయత్నం చేయడనీ, అసలు ఇంట్లోనే ఉండడనీ ఆవిడకేం తెలుసు?" గోపాలం సూటిగా చూశాడు రంగనాయకి కళ్లలోకి.

క్రిందికి వాలిపోయాయి రంగనాయకి కనురెప్పలు.

"ప్లీజ్! అలా వాల్చేసుకోకండి." చిన్నగా, మరీ చిన్నగా అన్నాడు ఒక అడుగు ముందుకు వేస్తూ.

రంగనాయకి మెల్లగా నవ్వి తల పైకి ఎత్తి ఒక అడుగు వెనక్కి వేసింది, దూరాన్ని అతిక్రమించరాదన్నట్లు.

"అన్నీ కబుర్లు! లేకపోతే ఏమిటి? మీ అమ్మగారికీ, మా నాన్నగారికీ మధ్య వచ్చగడ్డి వేస్తే భగ్గుమంటుంది. నన్ను చూస్తే అమాంతం నమలకుండా మింగేయాలన్నంత కోపం ఆవిడకి! ఇంక మనం ఎలా కలుస్తాం?"

"అందుకే గదా ఉద్యోగ ప్రయత్నం? అది దొరికితే మనం మన దారిని పోతాం! వాళ్ల కోపతాపాలన్నీ చల్లారిన తరవాతనే రావడం. చిక్కల్లా—మీ రీ లోపున మరే సంబంధం కుదరకుండా చూసుకోవడం వరకే. అయినా, గుడ్డి వెధవలు! వాళ్లేం పెళ్లికొడుకులండీ? రెండు కళ్లతో చూడటంలేదా మిమ్మల్ని? లేక నా అదృష్టాన్ని చెరపడం ఇష్టంలేక భగవంతుడు వాళ్ల కళ్లకి మసక పొరలు కప్పేస్తున్నాడా?"

గలగల నవ్వింది రంగనాయకి.

తన్మయత్వంతో కళ్లు మూసుకుని తెరిచాడు గోపాలం.

"మీరు బి. ఎ. ఎలా పాసైనారండీ? అందుకే ఈ రంగనాయకి అందం మీకు నచ్చింది. మీరు ఉత్త పిచ్చివారు! [illegible] లేని అందాలు ఎందుకు పనికి

దరహాసం

ఫోటో—ఎ. బి. ప్రసాద్ మంగళగిరి)

వస్తాయండీ? ఆ వచ్చిన వాళ్లు అడిగిన రేటు మా నాన్నగారు ఇవ్వగలిగితే ఈ రంగనాయకి అందం వేనోళ్ల పొగడబడేది!" చేతిలో బక్కెట్ గిరగిరా తిప్పింది.

"పోనీలెండి. మీ నాన్నగారు వాళ్లడిగిన 'రేటు' ఇచ్చుకోలేక పోవడం కూడా నా అదృష్టమే."

"ఏం? మీకు రేటు లేదా?" రంగనాయకి గోపాలాన్ని చిలిపిగా చూసింది.

"ఎందుకు లేదూ? ఉంది! ఎటొచ్చీ ఆ రేటు పెళ్లి, అయ్యాక చెపుదామని ఉంది."

"ఏమిటో? ? !" కళ్లు వెడల్పు చేసుకుని అడుగుతూ ఉంటే గోపాలం ముచ్చటగా చూస్తూ, "అమ్మో — అది ఇప్పుడే చెప్పకూడదు" అన్నాడు ఊరిస్తున్నట్టు.

మూతి సున్నాలా చుట్టి, "దాచుకోండి. ఆ తరవాత తీరిగ్గా విచారించుకో వచ్చును. మా నాన్నగారు ఈ రాత్రి ఊరి కెళుతున్నారు. మరేదో సంబంధం చూస్తారట. ఒక వేళ అతగాడికి మీలానే రేటు చెప్పకుండా పెళ్లి చేసుకుని ఆ తరవాత చెప్పాలనిపిస్తే ..." అంది.

"[illegible]! నిజమా?" గోపాలం కంగారుగా అడుగుతూ ఉంటే రంగనాయకి నవ్వింది.

"ఆఁ నవ్వి నిజం! మీ చేతుల్లో సబ్బు నురుగు ఎండిపోయినంత నవ్వి నిజం. మా నాన్నగారు, అమ్మగారు ఇప్పుడు ఇంట్లో లేరు. అవతల బజార్లో ఉన్న మా బంధువుల ఇంటికి వెళ్లారు. ఆ సంబంధం విషయాలేవో కనుక్కు వస్తారుట. సరే, మీ చెల్లాయిలు, మా చెల్లాయిలు, తమ్ముళ్లు కలిసి ఆటలకి పోయారు. మీ నాన్నగారు ..."

"తెలుసు, తెలుసు — షికారు కెళ్లారు. మా అమ్మగారేమో గేటు దగ్గర సైకిల్ బండి వాడి దగ్గర కూరలు కొంటోంది. కనకనే మనం ఇంతసేపు స్వేచ్ఛగా మాట్లాడుకుందుకు వీలైందనుకోండి. ఆ సంగతి వదిలి వేయండి. ఇంతకీ మీ నాన్నగారు నిజంగానే ఈ రాత్రి ఊరి కెళ్లుతున్నారా?" చేతులు రెండూ పంపు క్రింద కడిగేసుకుంటూ అడిగాడు.

"చెప్పానుగా — నిజమేననీ! నన్ను నీళ్లు తీసుకు పోనీయండి. మళ్లీ మీ అమ్మగారు లోపలికి వచ్చారంటే ఓ చిన్న గాలి వాన మొదలవుతుంది" అంటూ బకెట్ పంపు కింద పెట్టింది.

"అయితే, నేను వెంటనే కార్యరంగంలోకి దూకవలసిందే." మరీ దగ్గరగా నించునే చెప్పాడు గోపాలం.

"ఊహ! దూరం. అదుగో, మీ అమ్మగారి కూరల బేరం పూర్తి అయినట్టుంది. ఇలా మనిద్దర్నీ చూశారా— కొంపమీదున్న పెంకులు ఎగిరిపోతాయి!" నవ్వింది.

"అదెటూ ముందు ముందు జరగవలసిందే! కాని, తక్షణం నేను ఏదో ప్రయత్నం చేయాలి." సీరియస్‌గా చెప్తున్న గోపాలాన్ని వింతగా చూస్తూ, "ఏం చేస్తారూ?" అనడిగింది.

"ఏముందీ — ఏదో ఒకటి! గవ్రరాజు చెప్పిన సలహానే పాటించేస్తాను." భుజం మీద టర్కీ టవల్ సవరించుకుంటూ చెపుతుంటే ఉలిక్కిపడింది.

"ఏమిటీ! కిళ్లీ కొట్టు గవ్రరాజుని సలహా అడిగారా? పైగా వాడిలాగే మీరు కూడా ఓ సోడా బడ్డీ తెరుస్తారా?" కళ్లింతింత చేసుకుని అడిగింది.

"ఏం చేయను మరి? మనింటి పరిస్థితులు అలా ఉన్నాయి మరి? మనకి ఏదో ఒక ఆధారం లేకపోతే మన వాళ్లని ఎదిరించడం కష్టం!"

పకపక నవ్వింది రంగనాయకి. బక్కెట్టులో పడుతున్న నీళ్ల చప్పుడులో కలిసి ఆ నవ్వు వింతగా ధ్వనించింది.

"ఎంత అమాయకులండీ! మీ టైపు, షార్ట్‌హాండ్ క్వాలిఫికేషన్లు సోడా బుడ్డీలు కొట్టడానికీ, కిళ్లీలు కట్టడానికీ వినియోగిస్తారా?" గోపాలాన్ని ప్రేమగా చూస్తూ అడుగుతూ ఉంటే "తప్పదు మరి! దేవిగారి అనుగ్రహం కోసం ఎన్ని పాట్లైనా పడాలి!" అని ఒకింత ముందుకు వంగి చెప్పబోయాడు గోపాలం.

"ఒరే, గోపాలం! ఎంతసేపట్నుంచి కడుగుతున్నావురా ముఖం?" అంటూ వీధి గదిలోనుంచే గావుకేక పెడుతూ కూరల బుట్టతో వస్తూంది మీనాక్షమ్మ.

పంపు కట్టేసి, "చూశారా? డేంజర్ లైటు వెలిగింది! మరి నేను తప్పుకుంటున్నా" అంటూ రంగనాయకి గబగబ బక్కెట్ తీసుకుని సందులోకి వెళ్లిపోయింది!

* * *

కిళ్లీకొట్టు గవ్రరాజాక రాత్రి ఎనిమిది గంటల ప్రాంతంలో మహా బిజీగా ఉంటుంది.

వైట్ పాంట్లు, పూల బుష్‌కోట్లు, మల్లు లుంగీ పంచెలు, సిల్కు లాల్చీలు, జులపాల జుట్లు, సమ్మర్ క్రాపులు, రౌడీ గుండ్లు చుట్టూ చేరి ఉంటాయి.

ఒక్క సిగరెట్ పెట్టె కొనేవాళ్ళు, సిగరెట్ పెట్టెతోపాటు అగ్గిపెట్టె కొనే వాళ్ళు, ఒకే ఒక్క సిగరెట్ మాత్రమే కొనేవాళ్ళు. జర్దాపాన్ కొందరికి, మీఠా పాన్ కొందరికి, వక్కపొడి మాత్రమే కొందరికి, మాగజైన్లు కొందరికి. అందులో సినిమా బొమ్మలు చూసేసి వెళ్ళిపోయేవాళ్ళు కొందరు. రంగుసోడాలు కొందరికి, నీళ్ళ సోడాలు కొందరికి.

రోడ్డు మీద రిక్షాలు మాట్లాడే వాళ్ళు, అమ్మాయిల్ని చూసే వాళ్ళు కొందరైతే, దుకాణాల్లో పెట్టిన షోకేసు బొమ్మల్ని తదివితీరా చూసే వాళ్ళు కొందరు. ఇలా రకరకాల వాళ్ళతో గవ్రరాజుకు బోల్డు బిజీ!

భోజనం చేశాక గోపాలం గవ్రరాజు కిళ్ళీకొట్టుకు బయులుదేరాడు. కొట్టు దగ్గర ఉన్న బృందాన్ని చూసి ఆగి పోయాడు.

గోపాలానికి ఆ బృందంతో కలిసే పని లేదు. కేవలం గవ్రరాజుతో మాట్లాడే పని మాత్రమే.

వెనక్కి తిరిగి వచ్చి, సగం కట్టి వదిలేసిన ఒక బిల్డింగ్ గోడమీద, లైటు స్తంభం వెలుగు పడని నీడలో కూర్చు న్నాడు, కర్చీఫ్ వేసుకుని. సిగరెట్ అల వాటు లేని గోపాలానికి మట్టిబెడ్డలు ఏరుతూ కూర్చోవడం విసుగనిపించింది.

'రంగనాయకికి పెళ్ళి సంబంధం కుదరక ముందే తనకి ఉద్యోగం దొరకాలి. లేదా ఏదైనా బ్రతుకు తెరువైనా చూడాలి. లేకపోతే తల్లిని, తండ్రిని ఎదిరించి పెళ్ళి చేసుకోవడం ఎలా వీలవు తుంది? రంగని వదులుకుని తను లైఫ్‌లో సుఖపడలేడు. అమ్మా, నాన్నా తన మీద బోలెడు ఆశలు పెట్టుకుని ఉండవచ్చు. కట్నంతో వచ్చే మరో మంగో, గంగో తన భార్య కావచ్చు. కాని, రంగలా కనిపించరు వాళ్ళు!

మొట్టమొదటిసారిగా రంగనాయకీ వాళ్ళా పక్క వాటాలో దిగిన రోజు ... ఆ రోజు రంగనాయకి తన కెలా కనిపిం చిందో, తన మనస్సెలా ఉప్పొంగిందో గోపాలం ఎప్పుడూ మరిచిపోలేడు! అందుకే గోపాలం కట్నాల గొలుసులకి లొంగటం లేదు. కాని, తల్లితో పెద్ద చిక్కు వచ్చి పడింది. ఏ క్షణంలో రంగ నాయకిని తను చూశాడో, తన మన స్సులో ఆమెనే నిలుపుకున్నాడో అదే క్షణంలో మీనాక్షి రంగనాయకి మీద విపరీతమైన క్రోధం పెంచుకుంది! జంటగా పూసిన ముద్ద మందారం కొమ్మ వంచి రెండు పువ్వులు వేరు చేయకుండా కొంచెం కొమ్మతో సహా కోసి స్టీలు పళ్ళెంలో పడేసుకుని, పారిజాతాలు ఏరు కుంటున్న రంగనాయకి గోపాలం కళ్ళకి అత్యద్భుతంగా కనిపించింది! బ్రష్ నోట్లోనే ఉంచేసుకుని, ఆమె రూపాన్ని మరొక బ్రష్‌తో హృదయ ఫలకం మీద గబగబ చిత్రించేసుకుంటున్నాడు. సరిగ్గా ఆ సమయంలోనే మీనాక్షమ్మ వచ్చి రంగనాయకితో — "చూడమ్మాయ్! ఆ మందార పువ్వులు ఈవేళ రెండే పూశాయి. అందుకని ఆ రెండిటిలో ఒకటి మా కిచ్చి, ఒకటి మీరు తీసు కోండి" అని, ఒక చెయ్యి నడుం మీద, మరొక చెయ్యి వేళ్ళన్నీ మూసి చూపుడు వేలితో సూచిస్తూ చెపుతున్న ఆ భంగి మని చూసి రంగనాయకి వింతగా చూసింది.

గోపాలం వెంటనే హృదయ ఫలకం మీద వ్రాసేసుకున్నాడు — 'ఆ అమ్మాయి వింతగా చూసినప్పుడు మహా అందంగా ఉంటుంది!' అని.

కాని, మీనాక్షమ్మ ఉరిమినట్టు చూసి, "అందుకే చెబుతుంట. మేము ఇన్నాళ్ళ నుంచీ కోసుకుంటున్నాము గదా? మీరు నిన్న వచ్చారో, లేదో — అప్పుడే ఈవేళ వంతులా కోసేసుకుంటారా? ఆ మొక్క లన్నీ మేము వచ్చేనాటికి మూరెడు, జానెడు లేవు. నీళ్ళూ అవీ పోసి అంతెత్తు పెంచాను. మీరు అప్పుడే కోసేస్తే ఎలాగ?" అని అథారిటీ చూపించింది.

రంగనాయకి ఫక్కున నవ్వింది.

గోపాలం వెంటనే హృదయంలో వ్రాసేసుకున్నాడు — 'చెల్లాయి ముత్యాల దండలో ముత్యాలు నకిలీవికానీ, ఆ అమ్మాయి నవ్వులో ఒకటవ రకమైన ముత్యాలు ఏరుకుని దండ కట్టుకో వచ్చును' — అని.

"చూడండీ, రెణ్ణెల్లలో మూరెడు, జానెడు మొక్కలు, ఇంతెత్తు పెరి గాయా?" అని మళ్ళీ చిన్న నవ్వు ఒకటి విసిరి, "ఎందుకండీ చెపుతారు మాటలు? రేపు మీరు కోసుకుందురు గాని లెండి. కానీ, చూడండి. ఇక మీదట ఈ ఇంట్లో మీకు, మాకు సమానమైన హక్కులే ఉంటాయి. ఎందుకంటే, మనిద్దరం అద్దె కున్న వాళ్ళమే గానీ, ఇంటి స్వంతదారులం మాత్రం కాము" అని చెప్పేసరికి మీనాక్షి చిరుబురులాడుతూ తన వాటాలోకి చక్కా పోయింది.

ఇంతలో రంగనాయకిని వాళ్ళమ్మ "రంగనాయకీ!" అని పిలవగానే— "ఆ వస్తున్నానమ్మా" అని గబగబ పళ్ళెం తీసుకుని వెళ్ళబోతూ గోపాలాన్ని చూసింది. బ్రష్ నోట్లోను, చేయి కుళాయిమీద, చూపులు రంగనాయకి మీద నిలిపేసి నిలుచుండిపోయిన ఆ రూపం ఎందుకో రంగనాయకికి గమ్మత్తు అనిపించి, చిన్నగా నవ్వింది.

గోపాలం ఉలిక్కిపడి రెప్పలు అలా అలా కదిల్చి, బదులుగా చిన్నగా నవ్వాడు. ఆ తరవాత రంగనాయకి ఇంట్లోకి వెళ్ళి పోయింది. గోపాలం ముఖం కడుక్కుని ఇంట్లో కొచ్చాడు. మీనాక్షమ్మ కాఫీ గ్లాసు తీసుకుని వస్తూ, "ఆ పిల్ల పొగరు చూశావ్రటా? ఉత్త పెంకి ఘటం!" అని చెప్పింది.

కాఫీ తాగుతూ గోపాలం హృద యంలో వ్రాసేసుకున్నాడు — 'రంగ నాయకి లాంటి అందమైన పిల్లకి కాస్త పొగరు, పెంకితనం ఉంటే మరీ బాగుంటుంది — స్వీట్ పక్కన హాట్ లాగ! కనక చేసుకుంటే రంగనాయకినే చేసుకోవాలి' — అని.

వెన్నెల...
ఫోటో — కె. ఎస్. రాజు (కాకినాడ)

ఆ తరవాత రంగనాయకి చిన్నగా నవ్వి, "చూడండి. ఇది జంటగా పూసింది, కోసేశాను! ఇలాగే ఎంతో బాగుంది! కనక రేపు మీరు పూసిన పువ్వులన్నీ కోసుకుందురు గానీ. అదీగాక మీరు రెణ్ణెల్ల ముందు నుంచీ ఉంటున్నారు గదా? మేము నిన్న సాయంత్రమే కదా వచ్చాం? అందుకని ఈ వేళ ఈ పువ్వు మేం తీసుకుంటాం" అని చెబుతుంటే ఆ అమ్మాయి కళాత్మక హృదయానికి (జంట పూలు విడదీయ కూడదన్న మాటకి) మురిసిపోయిన గోపాలం — 'ఆ అమ్మాయి అందం బాహ్యానికి మాత్రమే కాదు, అంతర్యం కూడా బహు అందమైనది' అని చిత్రించేసు కున్నాడు.

ఆ సమయంలోనే మీనాక్షమ్మ చెప్పింది — "ఈ పిల్లతో కష్టమేరా?! ససేమిరా ఈలాంటి పొరుగు పక్కన ఉండకూడదు!" — అని.

కాని, గోపాలం ఎప్పుడో నిశ్చయం చేసుకున్నాడు—

'రంగనాయకి లాంటి పిల్ల పొరుగు ఇంట్లో ఉండడమేమిటీ? స్వంత ఇంట్లో ఇల్లాలై పోవాలి! ఈ విధంగా గోపాలం మొదటి చూపులోనే ప్రేమించాడు ఆ పిల్లని. ఇంటర్వ్యూలన్నీ ఇంటూ గుర్తు ల్లోకి మారిపోతూ తనకీ, రంగనా యకికీ మధ్య దూరాన్ని పెంచేస్తున్నాయి!

అయినా, రంగనాయకికి కూడా వచ్చిన సంబంధాలన్నీ తప్పిపోయి, తనకీ, ఆమెకీ మధ్య లైన్ క్లియర్ చేస్తున్నాయి క

ఇప్పటి వరకు గోపాలానికి ఇమ్మీడియట్‌గా సంపాదనని గురించి ప్రయత్నించవలసిన అవసరం రాలేదు. కానీ, ఇప్పుడు రంగ తనకి మరొక సంబంధం చూస్తున్నారనీ, అది కుదరవచ్చునీ అనేసరికి గోపాలానికి గుండె గొంతులోకి వస్తూంది.

సాధారణంగా గోపాలానికి ఇరుకాటకం వచ్చినప్పుడల్లా గవ్వరాజు సలహాలివ్వడమే, ఒక్కోసారి సర్దుబాటుగా డబ్బు ఇవ్వటం కూడా కద్దు. ఇంతకీ కిళ్ళీకొట్టు గవ్వరాజుకి, గోపాలానికి స్నేహమేమిటని అనుకోవచ్చును? కానీ, సదరు కిళ్ళీకొట్టు గవ్వరాజు గోపాలానికి ఒకటవ క్లాసు నుంచి హైస్కూలు చదువు వరకు క్లాస్‌మేట్. హైస్కూలు చదువు డింకీ కొట్టాక గవ్వరాజులో వివేకం తన్నుకొచ్చింది. చదువులు, డిగ్రీలు శుద్ధ దండగనీ, బ్రతకటానికి పనికివచ్చేవి కావనీ తెలుసుకుని, చేతి గడియారం, ఉంగరం, సైకిల్ అమ్మేసి చిన్న బడ్డీ కొట్టు తెరిచాడు. ఇంట్లో తండ్రీ, పిల్లనిచ్చే మేనమామా-ఇద్దరూ కలిసి పెడ చీవాట్లు పెట్టారు. 'ఇలాంటి జులాయి వెధవకి నా పిల్లనివ్వను పో' అన్నాడు కానీ, ఆ పిల్ల గవ్వరాజును అతి చక్కగా ప్రేమించేసింది గనక గవ్వరాజులో పౌరుషం తల ఎత్తింది. రెండవ కంటి వాడికి తెలియకుండా రిజిష్టర్ మారేజి చేసుకుని కొత్త కాపరం పెట్టారు. రెండు మూడు నెలలలో గవ్వరాజు కొట్టు అభివృద్ధి చెందింది. తండ్రి, మేనమామ కొంచెం కొంచెం మెత్తబడసాగారు. మరొక నాలుగు నెలలలో స్వంతంగా కొట్టు తయారు చేయించుకున్నాడు. ఇప్పుడు తండ్రీ, మేనమామా గవ్వరాజును పుత్రపౌత్రాభివృద్ధిగా వర్ధిల్లమని ఆశీర్వదించి, రాకపోకలు జోరుగా సాగించి, అప్పుడప్పుడు డబ్బు సర్దుబాటు చేయమని వంకర నవ్వులు నవ్వుతున్నారు.

కనక గవ్వరాజంటే యువక జనానికి గురి! గురువు లాంటి వాడు. అందులోనూ ప్రేమించుకుని, ఉద్యోగం లేక అవస్థపడే గోపాలం లాంటి వాడికి ప్రైవేటు క్లాసులు పెట్టి పాఠం క్షుణ్ణంగా చెప్పగల గురూజీ! అందుకే గోపాలం రాత్రిపూట సలహా అడగాలని వచ్చాడు.

చేతులు నొప్పులు పుట్టే మట్టి బెడ్డలు విసరడం అపుచేసి లేచి ఒళ్ళు విరుచుకున్నాడు గోపాలం. గవ్వరాజు కిళ్ళీకొట్టు దగ్గర జనం పలచబడ్డారు. ఒకటీ అరా ఉన్నా ఫర్వాలేదనుకుని, మెల్లగా కొట్టువైపు నడక సాగించాడు.

"ఏమోయ్, గోపాలం, ఇంటర్వ్యూ ఏమైందీ?" నవ్వుతూ అడిగి ఒక వక్కపొడి పొట్లం అందించాడు గవ్వరాజు.

"ఏముందీ — మామూలే!" బదులు నవ్వుతూ పొట్లం అందుకున్నాడు.

"నాకు తెలుసులే! బై ది బై ... మీ... సారీ రంగనాయకమ్మ ఏం చేస్తున్నారు?"

"చేయడానికి ఏముందీ? నాకేదైనా ఉద్యోగం దొరకాలి కదా?"' అరచేతిలో వక్కపొడి రాల్చుకుంటూ అన్నాడు.

"ఈ లోపుల్లో ఆ అమ్మాయి గారికి పెళ్ళై అత్తారింటికి వెళ్ళిపోతారు. ఆ తర్వాత మీ అమ్మగారికి నచ్చిన పిల్లని చేసుకుందువు గాని."

"రేయ్, గవ్వరాజా? !" గోపాలం కోపంగా పిప్పరమెంట్ల డబ్బా మీద గుద్దాడు.

"ఎందుకొచ్చిన కోపం? పనికిరాక పోయాక కోపం కూడా చెత్త కుండీలో కాగితం ముక్క విలువ చేయదోయ్? !" గవ్వరాజు సిప్పా మూత సరిచేసుకుంటూ గోపాలాన్ని ఓరగా చూశాడు.

గోపాలం గవ్వరాజుని చురుగ్గా చూసి, అటు తిరిగి బట్టల దుకాణంలో తగ్గిపోతున్న పెట్రొమాక్స్ లైట్ కాంతిని, ఆ కాంతిలో మెరవలేక వెలవెలపోతున్న ఒట్టల దొంతర్లని చూస్తూ నిలబడి పోయాడు.

'ఈ గవ్వరాజుగాడు ఎంత పైపైకి పోతున్నాడు! చదువుకునే రోజుల్లో కాపీ కొట్టడానికి వీలు చిక్కకపోతే గిలగిల తన్నుకునేవాడు! చదువు రాని చవటలా తిరిగి, ఈ నాడు నాకే (బి. ఎ., టైప్ అండ్ షార్ట్ హాండ్) పాఠాలు చెప్పేస్తున్నాడు! ఒళ్ళు మండిపోతున్నా ఏదైనా బోడి సలహా ఇవ్వకపోతాడా? అని నా తాపత్రయం.'

"ఏమిటోయ్ ఆలోచన? ఆ దుకాణంలో ఏదైనా నౌకరీ ఇప్పించమంటావా! ఆ ఓనర్ నాకు తెలుసులే!" భుజం మీద తట్టి నవ్వుతూ అడిగాడు.

గోపాలం హృదయం భగ్గుమన్నది. కానీ, దాని వెనకాల రంగనాయికి రూపం 'తళుక్' మన్నది. అందుకని ఏ ఉద్యోగం అయినా సరే ఒప్పేసుకోవా లనుకున్నాడు.

"చూడు, గోపాలం, నాకు తెలుసునోయ్! చూస్తూ చూస్తూ బట్టల కొట్లో, హోటల్లో నువ్వు చేయకూడదులే. కానీ, నీకు ఏదో ఒకటి దొరికే లోపుల్లో ఆ అమ్మాయిగారిని మీ అమ్మని మంచి చేసుకోమని చెప్పు. మీ అమ్మగారు కనక ఆ అమ్మాయిని మెచ్చిందా— నీకు ఉద్యోగం తొందర లేదు! ఆ అమ్మాయికి పెళ్ళి సంబంధాల గొడవ లేదు. ఆ తరవాత మీ రిద్దరు— ఇన్ ఎడ్వాన్స్‌గా డ్యూయెట్లు, సినిమాలు, పార్కు షికార్లు ఠఖావ్ అంటూ సాగించవచ్చును. చిన్న సవరణ— మీ ఇద్దరి మధ్య మీ తమ్ముళ్ళు, వాళ్ళ చెల్లాయిలు—ఒకరో ఇద్దరో తప్పరనుకో. తరవాత నీ పాకెట్ మనీ, నా దగ్గర అప్పు తీసుకుందువు గాని వడ్డీ లేకుండా" అని చిన్నగా కన్నుగీటాడు గవ్వరాజు.

గోపాలం మనసు గిలిగింతలు పెట్టినట్టు పులకించింది.

రంగనాయకికి అలా చెప్పాలని ఆరాట పడ్డాడు.

మోడు

ఫోటో — కె. సూర్యారావు (విజయనగరం)

• • •

వారం రోజుల తరవాత ఒక రోజు సాయంకాలం— ఆ రోజు వరదాచార్యులు గారు, చూడామణెమ్మగారు బజారు కెళ్ళిన సందర్భంలో— రంగనాయకి వంట ప్రయత్నంలో ఉంది.

ఎన్నాళ్ళనుంచో చూస్తున్న అవకాశం — చేతికి అందివచ్చినట్లైంది మీనాక్షమ్మకి! భర్త శివశంకరంగారిని బయటికి షికారు కెళ్ళకుండా ఆపుచేసి చకచక వంటింటి పనులు పూర్తిచేసుకుని, వరండాలో చాప వేసి, కుర్చీ వేసి భర్తని కూర్చోపెట్టి, తను పక్కను కూర్చుంది.

వరండాలో తమ కున్న సమాన హక్కు సద్వినియోగం చేసుకున్న గర్వం ఆమె ముఖం నిండా అలుముకున్నది. తమల పాకుల ఈనెలు తీసి చిలకలు చుట్టి ఇవ్వాలని ఉన్నా, అది సాయంత్రం సమయం కనక ఆ కోరిక స్థానే బత్తాయిపండు వలిచి తొనలు తీసి, ఒక్కొక్కటే అందిస్తూంది.

శివశంకరంగారికి అసలు బత్తాయి తొనలు ఇష్టం లేదు. పళ్ళసందున పిప్పి ఇరుక్కుని పన్ను సలుపుతుందని ఆయన బాధ. కాని, మీనాక్షమ్మ పణుగుడు కంటే ఆ సలుపే నయమనుకుని కిక్కురు మనకుండా తింటున్నారు. మనసు మాత్రం బయట పార్కులో ఉంది. అదేమీ గమనించని మీనాక్షమ్మ తెగ సంబరపడిపోతూ, "చూడండి— ఆ గోడల నిండా ఎలా నక్షత్రం మరకలు పూశారో? అబ్బే! అడివి మనుష్యులు!

ఒక్క పీసరు అందచందాలు ఎరగరు. ఎంచక్కా మనం ఉన్న రెండు నెలలు ఈ వరండా ఎలా కలకలలాడిపోయేదో! వాకిలంతా కళ్లాపి చల్లి ఎలా ముగ్గులు పెట్టేదాన్ని! అందుకే అంటారు పొరుగు మంచివాళ్లు కావాలని. అయినా, మన గోపాలానికి ఉద్యోగం దొరికిందంటే ఫస్టుక్లాసైన ఇల్లు చూసుకుని చక్కా బోతాం. ఈ వెధవ పొత్తు మన కెందుకు లెండి?"

శివశంకరంగారికి అసలు సాయంత్రం పూట ఇంట్లో కూర్చుంటేనే చికాకుగా ఉంది. ఆపైన బత్తాయితొనలు తినడం అతి కష్టంగా ఉంది. ఇంకా అవి చాలనట్టు పక్క వాళ్లమీద నేరాలు, ఇంకా రాని ఉద్యోగంమీద కలలు వింటుంటే ఆయనకి ఒళ్లు మండి పోతూంది.

రంగనాయకి వంటింట్లో వెలిగించిన స్టవ్వు మండిపోతూంది, వత్తులు పెద్దవై! రంగనాయకి వాటిని తగ్గించే ప్రయత్నం చేయలేదు. అసలు ఆ అమ్మాయి దృష్టి దానిమీద లేదు. మీనాక్షమ్మ మాటలు చెవుల్లో దూసుకు పోతున్నాయి.

'వెధవ పొత్తుట! ? మంచి పొరుగు కాదుట? ! గోపాలం వాళ్లమ్మని మంచి చేసుకోమన్నాడు కనక నిగ్రహించుకుం టూంది. కాని, అంతరంగంలో నుంచి ఎగదన్నుకొస్తున్న కోపం ఆపుకోవడం మహా కష్టంగా ఉంది. ఇంకొక్క మాట జారిందా? చూస్తాను' అనుకున్నది రంగ నాయకి.

బత్తాయితొనల పిప్పిని గొంతుతో తీసుకోలేక అప్పటివరకు మింగి వినుగెత్తి, 'ఇంకోటి ఇస్తే చెపుతాను' అనుకున్నారు శివశంకరశాస్త్రిగారు.

ఎన్నాళ్లనుంచో ఎదురుచూచిన అవకాశం ఈనాటికి దొరికింది గదా అన్న సంతోషంలో మీనాక్షమ్మకి ఒళ్లు తెలియటం లేదు. ఆ స్థితిలో ఆవిడ భర్త చిరాకునుగాని, కోపాన్ని గాని గమనించేటట్లు లేదు.

మరొక రెండు తొనలు వలిచి అందిస్తూ, "అన్నట్లు విన్నారా? మొన్న వొచ్చిన సంబంధంకూడా తప్పిపోయిం దట ఆ పిల్లకి! పోదు మరి? అంత పొగరా? అంత నిర్లక్ష్యమా? అయినా, ఆ తండ్రి ఏమి కట్నం ఇచ్చుకోగల డంటి?" అని మీనాక్షమ్మ చెప్పుకుంటూ పోతూనే ఉంది.

రంగనాయకి సహనం హద్దులు దాటి పోయింది!

రివ్వున లేచి దూసుకు వస్తూంది వరండాలోకి!

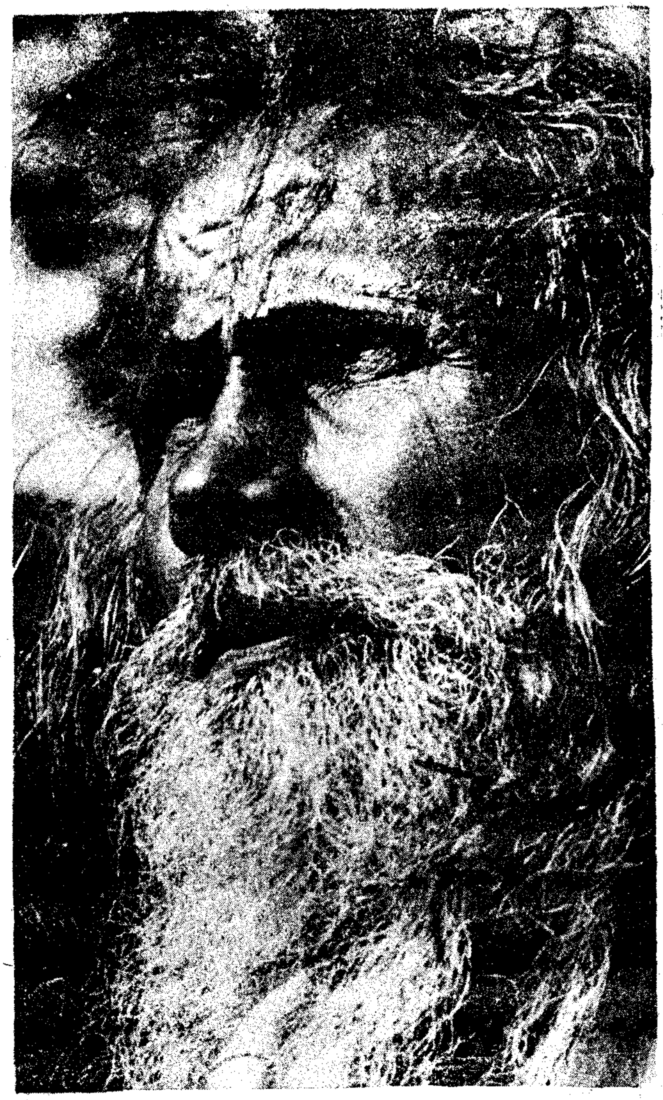

వయఃపరిణతి

ఫోటో—వి. పి. రెడ్డి (పావాజి)

శివశంకరశాస్త్రిగారి పన్ను కలుక్కు మన్నది!

ఒక్క ఊపున కుర్చీలో నుంచి లేచి నించున్నారు!

గుమ్మంలో రంగనాయకి వీర రుద్రమ దేవిలా నించుంది.

"చూడండి— నా పెళ్లి సంబంధం తప్పిపోతే మీ కేం ఎస్టేటులు కలిసి రాలేదు. మా నాన్న కట్నం ఇవ్వలేకపోతే కట్నం అక్కర్లేని వాడే దొరుకుతాడు ఇప్పుడు నేను పెళ్లి కోసం గంగవెర్రు లెత్తిపోవడం లేదు గాని, ఇకమీద నా విషయం అనవసరంగా ఎత్తారంటే— తప్పకుండా గంగవెర్రులే ఎత్తుతాయి! అది సరే—ఇంత పెద్దవారు కదా, మీ కెందు కంత వెర్రి? ఈ సాయంత్రం పూట ఇలా నలుగురు నడిచే వరండాలో ఈ సరదాలు, ముచ్చట్లు ఏమిటి? పోని, అంత మనసు ఉంటే గప్‌చిప్‌గా కూర్చోక గోడలమీద మరకల్ని విమర్శిం చటం, పొరుగుని గురించి ఆడిపోసుకోవ డం దేనికి? మీకు మరొక ముచ్చటైన మాటే దొరకలేదా? మా వాటావైపు పూసుకున్న మరకలు మీకు అసహ్యంగా ఉన్నాయా? మరి మీ రిప్పుడు విసిరిన ఆ బత్తాయితొక్కలు, ఆ సిగరెట్ బూడిద ఎంత వికారంగా ఉన్నాయో చూశారా? మీరు బస్తీ మనుష్యులు, మేము అడివి మనుష్యులమా? తెలియటం లేదూ? ఎవరి సంస్కారం ఎంతట్టిదో?! ఎప్పుడూ ఏదో ఒక వంక దొరుకుతుందా అని చూడటమే గాని, మీ పని మీరు చూసుకోవడం లేదన్న మాట?"

రంగనాయకి దులుపులకి నిర్ఘాంత పడిపోయి లేచి నించుంది మీనాక్షమ్మ. అంతకు ముందే నించున్న శివశంకర శాస్త్రిగారు తాను ఏదో అనే లోపులోనే వచ్చిన ఈ ఉప్పెనని వింతగా వింటూ ఉండిపోయారు.

ఇంతలో బయటికి వెళ్లిన వరదా చార్యులుగారు, చూడామణెమ్మ గేటు తీసుకుని వస్తుంటే రంగనాయకి లోపలికి చక్కా పోయింది.

మీనాక్షమ్మ తేరుకునే లోపల శివ శంకరశాస్త్రిగారు కుర్చీ ఎత్తి లోపలికి పట్టుకెళ్లిపోయారు. ఆ తరవాత మీనాక్షమ్మ చాప చుట్టి విసురుగా ఇంట్లోకి వచ్చేసింది! హాయిగా శివశంకర శాస్త్రిగారు చెప్పులు వేసుకుని పార్కు కెళ్లిపోయారు.

ఇంట్లోకి వచ్చిన చూడామణెమ్మ రంగనాయకిని— "ఏమైనా గొడవ జరి గిందా? ఆవిడ ముఖం అలా ఉందేమిటి?" అని చిన్నగా అడిగింది.

"మామూలేలే" అని నవ్వేసింది రంగనాయకి.

కాని, రంగనాయకి ఆ రాత్రంతా బాధ పడింది— గోపాలం చెప్పిన మాటకి కట్టుబడి ఉండలేకపోయానే? అని.

ఆ తరవాత రంగనాయకికి మరొక రెండు పెళ్లిచూపులు, గోపాలానికి రెండు మూడు ఇంటర్వ్యూలు వెక్కిరించి వెళ్లిపోయాయి. కాని, మీనాక్షమ్మకీ వరదాచార్యులుగారికీ రెండు జగడాలు నిరాఘాటంగా సాగి, ఇంకా సాగుతూనే ఉన్నాయి.

* * *

ఆ రోజు శుక్రవారం.

రంగనాయకి అభ్యంగనస్నానం కోసం దిట్టంగా కట్టెలు పెట్టి పొయ్యి అంటించి నీళ్లకాగు పడేసింది.

ఎర్రని మంటతో చెట్టాపట్టాలు వేసుకుని తెల్లని పొగ ఎంచక్కా డాన్సు చేస్తూ, రెండిళ్లకి మధ్య కట్టిన తడికను లెక్కపెట్టకుండా, అవతల భాగంలో కూడా స్వేచ్ఛావిహారం చేసింది! దానితో మీనాక్షమ్మ వంటిల్లు వదిలి ఇవతలికి వచ్చి ఎర్రగా గుర్రుగా చూసి, నాలుగు వెణుకులు విసిరింది, తడి కవతలవాళ్లకి వినిపించేలాగ!

రంగనాయకి పెరటిలోకి వచ్చి ఫెళ్ళున నవ్వింది.

అంతలో గోపాలం టర్కీటవెల్ చుట్టుకుని స్నానార్థం పంపు దగ్గరికి వచ్చాడు. తల్లి చూడకుండా రంగనాయకికి కనుసైగ చేశాడు— 'ప్లీజ్! ఆవిడతో కయ్యం పెట్టుకోవద్దని.

కాని, రంగనాయకి చిలిపిగా చూసి వాలుక ఆడించి, కనురెప్పలు అలవోకగా మూసి తెరిచి, తల కొద్దిగా విసిరింది—

'మరేం ఫర్వాలే'దన్నట్టుగా అర్థం సూచిస్తూ.

అదిగాక తనకి వచ్చే సంబంధాల ఎటూ తప్పిపోతూనే ఉన్నాయి. గోపాలానికి ఉద్యోగం రావటం లేదుగాని, వస్తే తనకి ఇక ఏ బాధా లేనేలేదు. అందుకని మీనాక్షమ్మ అరుపులకి రంగనాయకి వెనక్కి తగ్గాలనుకోలేదు.

"చూడండి, మీనాక్షమ్మగారూ! పొగని కట్టి పడేయడం ఇంతవరకూ ఎవరూ కనుక్కోలేదండీ! పోనీ, చావ గొట్టి చెవులు మూద్దామన్నా — వెధవ మొద్దు అందకుండా పోతోంది. చూడండి, మీకు దొరికితే కట్టిపడేసి మీ ఇంట్లో రూళ్లకర్రతో చావ గొట్టండి."

మీనాక్షమ్మకి ఒళ్లు కుతకుత లాడిపోయింది.

"అలాగా? చెపుతా నుండు నీ పొగరు, నీ పొగ సంగతీని!" అంటూ దభాలున పక్కనున్న నీళ్ల బక్కెట్టు ఎత్తి, పక్కనున్న రాయిమీద నిలుచుండి తడికె పైనుంచి గభీమని నీళ్లపొయ్యి మీద కుమ్మరించింది. పొయ్యి 'చుంయ్'మని ఆరిపోయింది.

వరదాచార్యులుగారు రంగంలోకి వచ్చారు.

మీనాక్షమ్మగారి వాటాలోనుంచి తమ వాటాలోకి రాబోతున్న ఆనపకాయని కత్తిపీట పెట్టి 'స్కర్'మని తెగ్గోశారు.

మీనాక్షమ్మ రంగనాయకి కొత్తగా పెట్టిన సన్నజాజితీగ తమ వాటాలోకి రాకపోయినా, వాళ్ల వైపుకే వెళ్లి కొమ్మ విరిచి పారేసింది.

వరదాచార్యులుగారు — రంగనాయకి వారిస్తున్నా వినకుండా, మీనాక్షమ్మ వాళ్ల వాటాలోకి, ఊడిపోతున్న పంచను ఎగదోపుకుంటూ వెళ్లి వాళ్ల మెంతినార అంతా కాళ్లతో తొక్కేశారు.

ఈ ఇంట్లోనుంచి చూడామణెమ్మ, పిల్లలు, ఆ ఇంట్లోనుంచి శివశంకర శాస్త్రిగారు, పిల్లలు కంగారుగా పరుగెత్తుకొచ్చారు.

మాటా మాటా పెరిగింది. ఉన్నవన్నీ పీక్కున్నారు. ఇల్లు పీకలేకపోయారు గాని, పెరడంతా ధ్వంసం చేసుకున్నారు. తడికలు విరగ్గొట్టుకున్నారు. హోరాహోరీ యుద్ధం చేసుకున్నారు ఇరువక్షాల వాళ్లూ.

పక్క ఇళ్లవాళ్లు గోడలెక్కి, చెట్లెక్కి మరికొంతమంది గేటు తీసుకుని లోపలికి పరుగెత్తుకొచ్చి కళ్లారా, చెవులారా వినోదాన్ని చూస్తూ వింటున్నారు. అప్పటివరకు బొమ్మల్లా నిలబడిపోయిన

ఏటిలో...

ఫోటో—ఎస్. బి. టకేకర్ (కొల్హాపూర్)

రంగనాయకి, గోపాలం ఉలిక్కిపడి చుట్టుపట్ల అందర్నీ చూశాక సిగ్గుపడిపోయారు. ఆ తరవాత అవమానం ముంచుకొచ్చి, అయిన వాళ్లమీద కోపం పొంగిపోయింది.

గోపాలం తల్లి చెయ్యి పుచ్చుకున్నాడు. రంగనాయకి వరదాచార్యులుగారి రెక్క పట్టుకుని ఇంట్లోకి లాక్కెళ్లింది.

ఎక్కడి వాళ్లక్కడికి మెల్ల మెల్లగ వెళ్లిపోయారు. వాతావరణమంతా విశ్శబ్దంగా విలిచిపోయింది!

ఆ మరునాడు. . .

రంగనాయకి, గోపాలం చెరొక రిక్షాలో ఆస్పత్రి గేటులో దిగారు. ఒకళ్ల ముఖం ఒకళ్లు చూసుకుని బాధగా నవ్వుకున్నారు.

ఎదురుగుండా వరండాలో బుజానికి ఫ్లాస్కు తగిలించుకుని శివశంకరశాస్త్రిగారూ, పాల మరచెంబు పట్టుకుని చూడామణెమ్మా నిలుచుని ఉన్నారు.

చూడామణెమ్మ కొంచెం వణుకుతున్న స్వరంలో— "అన్నయ్యగారూ! ఏమిటో మా వారికి తొందరెక్కువ! అనవసరంగా పోట్లాట పెంచారు. వదినగారు కోపగించుకున్నారు. పాపం! కోపంలో స్టవ్ నిర్లక్ష్యంగా అంటించేసరికి ఒళ్లు అంటుకుందిట కదూ? ఎలా ఉంది? ఇప్పుడు ప్రమాదమేమీ లేదు గదా?" అని అడిగింది.

"చెల్లెమ్మా! తప్పు మీ వారిది కాదమ్మా. మా ఆవిడకి దురుసు ఎక్కువ! మామూలు విషయానికి అంత రాద్ధాంతం చేస్తుందా? పాపం! బావగారు పెద్దవారు! కోపంలో కంట్రోలు తప్పిపోయారు. హై బ్లడ్‌ప్రెషర్ వచ్చిందిట కదూ? ఇప్పుడు ఫర్వాలేదన్నారా? ఏమిటో నిన్నటినుంచి ఇంటి ఆవరణలో ఆయన తిరగకపోతే ఎలాగో ఉంది సుమా?" అంటూంటే ఆయన కళ్లలో నీళ్లు తిరిగాయి.

"మాకు మాత్రం? వదినగారు పెరట్లో కనిపించకపోతే ఎంత చిన్నబోయిందో! మాకేం తోచటం లేదండీ!" చూడామణెమ్మ కంఠం నిండా బాధ సుళ్లు తిరిగింది.

వరండా మెట్లు ఎక్కి వస్తున్న రంగనాయకి, గోపాలం మరొకసారి ముఖాలు చూసుకున్నారు.

శివశంకరశాస్త్రిగారు అన్నారు: "చూడు, తల్లీ! మా ఆవిడకి దురుసుతనం ఉందిగాని, అంతకు మించి మరే ద్వేషం లేదు. నిన్న రాత్రి బెడ్‌మీద పడుకుని మాటిమాటికి బావగారిని తలుచుకుని పాపం, ఎలా ఉన్నారో అని చింతిస్తూనే ఉంది."

చూడామణెమ్మ కళ్లు టపటపలాడించి చెప్పింది: "నిజం! ? అన్నగారూ, సరిగా మా వారూ అంతే! ఏం మనిషో! తొందరన్న మాటే గానీ, మళ్లీ ఎంత పరితాపమో! రాత్రి సరిగా ఆయనా అలాగే విచారించారు— వదినగారికి ఆరోగ్యం ఎప్పుడు బాగుపడుతుందా అని."

తక్కున రంగనాయకి దగ్గరికి జరిగి వచ్చాడు గోపాలం.

"విన్నారా? మా నాన్న, మీ అమ్మ ఏమంటున్నారో! వెరీ గుడ్ న్యూస్!!"

"అదే అనుకుంటున్నాను. సమస్య పరిష్కారమైనట్టుంది! ఏమంటారు?" కళ్లు వింతగా మెరుస్తుంటే అడిగింది.

"కాదూ మరీ? ఇంకా సంశయమా? ఇంత చక్కని ఉషోదయంలో— అహో, చల్లని మంచు బిందువులు పడ్డట్టు అనిపిస్తోంది" అంటూ మరికాస్త దగ్గరికి జరిగి, "డియర్ రంగా! ఇంక మనం హాయిగా జీవితం అనుభవించేయవచ్చును" అన్నాడు గోపాలం.

రంగనాయకి నవ్వి, "అబ్బా, ఆశ! మీ అమ్మ బెడ్ దిగేసరికి మళ్లీ ఏం బుద్ధి మారిపోతుందో?" అన్నది.

"అయితే, సాయంత్రమే మనం దండలు మార్చేసుకుందాం" అని నవ్వాడు.

శివశంకరశాస్త్రిగారు వాళ్లని చూసి, "ఏమిట్రా రహస్యాలూ?— రండి రండి. మాకుకూడా చెప్పండి. అమ్మాయ్, అన్నట్టు మీ అత్తమ్మ నిన్ను చూడాలనుకుంటోంది. రా వెళదాం" అన్నారు.

రంగనాయకి బుగ్గలు ఎరుపెక్కేసరికి, గోపాలం కళ్లు చిలిపిగా నవ్వాయి. ★